

Gerard van Broekhuizen

Naschrift

Prediker, de niet-verloren zoon

Dit *Naschrift* is een experiment. Misschien levert het iets op, misschien ook helemaal niet, maar wat zien we als we Prediker, de denker, naast de feestvierende verloren zoon zetten? De gedachte lijkt waanzinnig, omdat ze op het eerste gezicht helemaal niets met elkaar van doen hebben. Maar wat als er teksten van Prediker zomaar zouden passen op de lippen van de verloren zoon uit Lucas 15,11-32? Een paar voorbeelden (omdat ik in dit bestek niet volledig kan zijn): 'Ik zei tegen mijzelf: Kom, laat ik proberen de genoegens van het leven te smaken en te genieten van het goede (... – en dus heb ik) mijzelf ondergedompeld in de vrolijkheid van de wijn (...)' (Prediker 2,1.3). Ik had geld en dan komen er vanzelf vrienden: 'Hoe groter iemands kapitaal is, des te groter ook het aantal mensen dat het komt verbrassen' (Prediker 5,10).

Prediker en de verloren zoon zijn erop uitgegaan, ze hebben de wereld ervaren en gewogen en ten slotte zijn ze teruggekeerd op hun uitgangspunt. De verloren zoon gaat terug naar zijn vader, en Prediker komt terug bij het ontzag voor God en zijn geboden. Beiden zijn tot inzicht gekomen, en in die zin totaal niet verloren. (Ik teken ook aan dat de vader in Lucas zijn zoon helemaal niet verwijt dat deze zijn erfdeel vroeg opeist, noch dat hij erop uit is gegaan.) Ze gingen er dus op uit. Maar wat hebben ze dan gezien en gewogen? Dat weten we niet, maar in Predikers geval zou dat een Perzisch of hellenistisch gekleurde wereld kunnen zijn, met een eigen gedachtegoed, dat niet alleen verafschuwd werd door volksgenoten, maar door velen ook omarmd. En als decor bij de verloren zoon, kunnen we ons de Romeins gekleurde wereld voorstellen die, net als de Perzische of de hellenistische wereld daarvoor, natuurlijk ook weer zijn eigen zuigkracht had. Het zijn werelden waarin je je kunt verliezen. Voor mensen die daarvoor gevoelig waren, heeft Prediker misschien willen spreken. Denkend: goed, ik denk met jullie mee, maar dat meedenken wil ik dan ook wel weer goed wegen. En kijk dan, je lijkt een nieuwe levensoriëntatie gevonden te hebben, maar als je die weegt, blijft er maar heel weinig van over. Lucht en leegte! Kan dat de reden voor zijn schrijven zijn

geweest? Onzeker! Zeker is slechts dat hij talloze vanzelfsprekendheden heeft doorgeprikt.

Ik keer terug naar de verloren zoon uit Lucas, die helemaal niet verloren bleek. De verloren zoon – zoals wij die hebben ingevuld – is een kopje dat in bijbeluitgaven boven de vertelling in Lucas is gezet en zelf niet tot de bijbelse tekst behoort. Het is een interpretatie van het verhaal. Een constructie die zo vanzelfsprekend werd dat we er helemaal niet meer bij hebben stilgestaan. Zou het in dat licht niet mooi zijn van Prediker te leren ook ons eigen – al te vaak vanzelfsprekende – denken nog eens te overdenken? Ik zou het wensen.

